

TAUNO NAUMANEN

ELÄMÄ YLLÄTTÄÄ

ELÄMÄ YLLÄTTÄÄ

Kirjailijan aikaisemmat teokset:

Elämän tie 1 (romaani, 2007)

Elämän tie 2 (romaani 2008)

Talja (romaani 2009)

Perijä (romaani 1010)

Kuokkavieraana syöpä (omakohtainen kertomus 2012)

Tiemestarin testamentti (romaani 2014)

Mestarista johtajaksi (romaani 2015)

Ympyrä sulkeutuu (romaani 2016)

Metsämies (romaani 2018)

Elämä kantaa (romaani 2019)

KukkaPuu (romaani 2020)

Rautaa ja rakkautta (romaani 2021)

Terästä ja tunteita (romaani 2023)

Tumma vai vaalea (romaani 2024)

Elämä yllättää (romaani 2026)

TAUNO NAUMANEN

ELÄMÄ YLLÄTTÄÄ

©2026 Tauno Naumanen

Kustannustoimitus: Tauno Naumanen

Kannen suunnittelu: Tauno Naumanen

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Ham-
puri, Saksa

ISBN 978-952-80-5442-9

1

Uuden vuoden jälkeen elämä palasi uomiinsa. He tapasivat lähes päivittäin, mutta Markku kävi edelleenkin lomakeskuksesta kaksi päivää töissä. Mutta kun hän perjantaina palasi, Liina tuli yleensä hänen luokse sunnuntain ajaksi. Molemmat lukivat iltaisin ja sunnuntaisin. Markkulla oli oma soppi, ja Liina levitteli kirjojaan ja tietokoneen keittiön pöydälle

Helmikuun ensimmäisenä lauantaiaamuna Markku nousi ylös ennen Liinaa. Hän laittoi aamupalan, keitti puuroa ja kannanmunia. Hän meni herättelemään Liinan.

– Nyt unikeko ylös ja lenkille.

– Enkä nouse, minä nukun tässä koko päivän. Tule viereen, Liina levitti peittoaan. Markku kumartui ja nosti tytön seisomaan:

– Ei kun nyt syödään. Minun pitää käydä tuolla yhdessä liikkeessä.

– Mene sinä minä jään tänne, Liina purnasi.

– Ei käy, sinun pitää lähteä makutuomariksi.

– Mitä sinä ostat?

– En kerro, sitten näet. Vauhtia likka nyt.

– Senkin tyranni, Liina sanoi, mutta meni vessaan.

Aamupalan jälkeen he lähtivät kävelemään. He kävelivät Pohjolan katua pitkin Maaherrankadun alikulkusillalle ja siitä Asemakatua pitkin kaupungille. Asemakadulta he kääntyivät Puijon kadulle. Siinä vaiheessa Liina sanoi:

– Minne saakka sinä viet minua.

– Ei ole pitkä matka enää.

Kadun varressa oli kolmiokulmaisia ikkunoita. Markku pysähtyi, ojensi kättään kohti ovea ja sanoi:

– Tänne.

Liina katsoi Markkua, sitten ovea ja taas Markkua. Vähän aikaa hän oli hämmentynyt, mutta hyppäsi Markun kaulaan ja suuteli miestä, vaikka ihmisiä kulki hyväntahtoisesti hymyillen ohi. Liina tavasi vielä kerran ovesa olevaa tekstiä, Markku avasi oven ja he menivät sisälle, ovesa luki:

Kultaseppiä

Kello ja Sormus

2

Markku ja Liina astuivat liikkeeseen. Liina katseli ympärilleen ja huomasi, että liike oli täynnä kelloja. Hän ehti miettiä, että oli käsittänyt Markun aikeet väärin, tämä oli tullut ostamaan itselleen kellon. Markku katsoi huvittuneena, kun huomasi Liinan hämmennyksen. Liina oli vähällä pyörähtää takaisin ulos liikkeestä, mutta Markku osoitti liikkeen takosasta lähteviä portaita alaspäin, jossa luki ”Kihlasoppi.”

– Tuonneko meidän pitää mennä? Liina katsoi epäuskoisesti Markkua.

– Niin minä ajattelin, että mentäisiin, Markku vastasi.

– Mutta ethän sinä ole minua kosinutkaan?

– Onko se niin tärkeää, ostetaan ensiksi sormukset ja minä kosin sitten kotona.

Liina ja Markku palasivat iltapäiväpäivällä Markun asunnolle. He istuivat keittiössä ja joivat kahvia. Liina katseli sormustaan.

– Oli tämä melkoinen yllätys. Mistäs sinua mies nyt oikein viiraa? Liina kysyi hymyillen.

– Minä vähän aistin, kun viimeksi käytiin teillä, että äitisi mielestä meidän yhdessä asuminen ei ole oikein sopivaa.

– No joo, kyllä se kerran minulle soitti ja antoi ymmärtää, että johtaako meidän yhdessä asuminen mihinkään. Isä oli sitä mieltä, että heidän vanhempien on pysyttävä erossa meidän tekemisistä.

– Pitäisikö minun pyytää vanhemmiltasi oikein sinun kätäsi? Markku kysyi.

– Kyllä se on myöhästä pyydellä. Onhan me jo asuttu monta kuukautta yhdessä ja tunnettu toisemme jo useamman

vuoden ajan. Voidaanhan me käydä lähiaikoina siellä, niin silloinhan se selviää.

– Tehdään niin, en minäkään ilmoittele mitään, jos eivät huomaa niin siinähan se on, Markku vastasi ja jatkoi:

– Se yksi syksyinen yö teki kyllä ihme käännöksen meidän elämäämme. Oletin niin kuin silloin sovittiin, että se yö olisi vain muisto nuoruudesta, mutta ei se jättänyt minua rauhaan.

– Vaikea sitä on minunkin ymmärtää, kun tiesin sinun olevan Barbaran kanssa. En osaa yhtään sanoa miten siinä niin kävi, ja sen jälkeen tuntui aika mahdottomalta, että se olisi vain muisto myöhemmässä elämässä. Mutta nyt siitä taitaa tulla koko elämän pituinen muisto.

– Oletko ollut yhteydessä Barbaraan? Rikkoiko se teidän välejä, kun Barbara sai tietää meidän olevan yhdessä?

Liina oli hetken hiljaa ja vastasi:

– Totta kai se jotenkin kosketti häntäkin, mutta ilmeisesti tämä silmätohtori helpotti hänen tilannettaan. Kyllä me soitellaan lähes viikoittain ja ei meidän välille tullut mitään säröjä.

– Oletko sinä kertonut hänelle, että olin sinun luona sen myrskyisän yön?

– En ole kertonut, kun silloin sovittiin, ettei kerrota. Voihan hän tietysti aavistaa sen, mutta ei hän ole sitä myöhemmin kysynyt. Parempi kun pidämmekin sen vain meidän salaisuutena. Se yö on minulle jonkinlainen mysteeri. Ei kyllä kukaan ole tullut sänkyyni niin kuin sinä tulit.

– Et sinä antanut minulle mitään mahdollisuutta olla tulematta? Markku hymyili ilkeästi.

– Sinä olit silloin aika pettynyt ja ilmeisesti masentunutkin, joten pitihän minun jotenkin sinua paitata.

– Minulle jäi yksi mysteeri siitä illasta ja nyt minä kysyn sitä suoraan. Kun tulin sieltä lumisateesta luoksesi, sinulla oli päälläsi aamutakki ja minun mielestä pitkä puuvillainen yöpuku. Mutta sitten kun tulin vessasta ja sinä nostit peittoasi, sinulla oli joku viettelyhempukka. Ohut ja lyhyt yöasu. Vaihdoitko sinä sen minun vessakäynnin aikana?

– Jaa, en minä muista mitään sellaista. Joten se jää ikuisesti mysteeriksi, Liina vastasi punastuen.

– Kyllä sinä muistat, mutta et halua kertoa. Sinä halusit varmistua, että en mene sohvalle nukkumaan.

– Siitä on jo niin kauan, etten muista mitään ja eikä sillä ole mitään väliä. Kyllä sinusta jäi minulle kuitenkin mielikuva jo silloin kun teit sitä aitaa meille, että tuossa olisi minun mieleinen mies.

– Miten niin? Markku kysyi.

– Eniten minua viehätti sinussa se, ettet alkanut ketään mielistelemään, et minua, etkä sitä arkkitehti Ruutuakaan.

– Sinua minä en uskaltanut ajatella edes unissani, että eläisimme joskus näin. Minähän olin köyhä opiskelija ja sinä lääkärin tyttö.

– Eihän minulla ollut minkäänlaista ammattia silloin keksällä. Enkä tiennyt pääsenkö mihinkään kouluun. Joten ihan tasoissa oltiin. Ja sitten sinä iskit Barbaran, minä olin sitä mieltä, että teistä tulisi pari. Ja yhteinen juhannusaatto sinetöi minut ulkopuolelle. Kyllä minua ihmetytti se Barbaran hölmöily, minulle se oli täysin käsittämätöntä. Kyllä se Barbarakin antoi sen Kirurgin kuulla kunniansa. Eikä heillä ollut mitään vispilänkauppaa myöhemminkään. Se loppui siihen, kun minä kerroin tämän herran suunnitelmista.

– Ehkä tarkoitus oli käydä näin ja olen tosi tyytyväinen siitä, Markku sanoi.

– Minä kyllä ensiksi kuvittelin, että haet minun luota vain laastaria haavoihisi. Muutaman päivän olin pettynyt, että olin niin sinisilmäinen. Mutta kun sinäkään et näyttänyt pystyvän unohtamaan sitä yötä, vaan se jäi mieltäsi painamaan, kuten puhelimesta kerroit. Ajattelin, että tämä kortti pitää katsoa loppuun saakka ja tässä sitä nyt ollaan, Liina tunnusti ja tuli Markun syliin istumaan.

– No tuletko sinä vaimokseni, vai pitääkö minun polvistua sinun eteesi?

– Ei tarvitse polvistua. Jotenkin minulle on ollut tunne, että jotain odottamatonta pitää tapahtua, jos me tästä peräännytään. Tai mistäs minä sen tiedän. Käythän sinä lomakeskukassa ja olet yhden yönkin siellä. Siellähän on se Pipsa, mistäs minä tiedän mitä sinä siellä puuhailet? Liina kysyi ja katsoi suoraan Markkua silmiin.

– Siltäkö sinusta tuntuu, että minulla on jotakin vipinää Pipsan kanssa.

– Jos sanon suoraan niin ei tunnu. Se ei sopisi siihen kuvaan, jonka olen sinusta saanut. Ja varmasti se näkyisi päällepäin, kun tulet takaisin.

– Mitä minä sieltä hakisin, täällä on kaikki mitä mies vain voi odottaa. Olet sinä sellainen namupala.

– Mutta minun pitää alkaa laittamaan ruokaa, ei me pelkällä rakkaudella eletä, vaikka se mukavalta tuntuukin.

– Soso tyttöseni. Et laita mitään, mennään Puijontorniin lounaalle, minä varasin sieltä pöydän yhden aikaan. Pitäähän meidän sen verran kihlajaisia juhlia.

– Ai kun kiva, Liina sanoi ja rutisti Markkua.

3

Heidän istuessaan pyörivässä Puijontornissa ruokaa odotellessa, Liina kysyi:

– Kuinkas me nyt tästä eteenpäin jatketaan?

– Mitäs mieltä sinä olet?

– En oikein osaa sanoa mitään. Minä raahaan joka viikonloppu tavaran sinun luokse ja sitten takaisin omalle kämpälle, kun lähdet sinne lomakeskukseen.

– Minulla on ehdotus. Laita se asuntosi vuokralle ja tule pysyvästi asumaan luokseni. Silloin et tarvitse jatkuvasti kulkea tavaroitteesi kanssa.

– Se minun kämppä on vanhempieni nimissä. Pitäisikö minun keskustella heidän kanssaan? Liina mietiskeli ääneen.

– Siihen minä en sano mitään, mutta kyllä me eletään, vaikka pidät sen asunnon tyhjänä. Tosin sinun pitää kirjautua asuntooni pysyvänä asujana, ja minun on maksettava vesimaksut taloyhtiöön. Varmaankin saan firmaltani luvan sinunkin asua siinä. Melkeinhän kaikki nuoret parit asuvat ensiksi avoparina, Markku valisti.

– Tuo kyllä helpottaisi, mutta tuosta asunnon vuokraamisesta pitää ensiksi keskustella vanhempieni kanssa, Liina sanoi.

– Toinen vaihtoehto on, että pidät sen tyhjillään ja vuokraat lyhytaikaiseen käyttöön. Varmasti yliopistollakin on erilaisia lyhyitä kursseja ja silloin joku voisi vuokrata asuntosi, vaikka viikoksi. Vuokrataanhan asuntoja nykyään jopa matkailijoille.

– Pitää selvittää mikä olisi viisasta, Liina vastasi ja jatkoi:

– Kuinkas me talousasiat järjestetään? Ei se ole oikein, että sinä maksat vuokran ja nykyään myös ostat kaikki ruokatarvikkeet.

– Minun luonteellani ei oikein sovi, että sinä jotenkin osallistuisit kustannuksiin. Minähän käyn työssä ja saan palkkaa, mutta sinä vielä opiskelet, Markku sanoi.

– Kuule, ei me vielä olla naimisissa ja kyllä minulla on ihan mukava taloustilanne. Vanhemmat maksavat aivan riittävän opiskelutuen, ja saanhan minä opintotukea valtiolta. Minä esittän, että nostetaan kumpikin sama summa ja laitetaan se vaikka johonkin astiaan, josta otetaan yhteisiin kustannuksiin, kuten ruokaan ja asumiseen.

– Ei se noin toimi. En minä ainakaan osaan etukäteen arvioida paljonko rahaa menee johonkin kauppalaskuun. Jos yhteistä rahaa halutaan käyttää, avataan tili pankkiin ja siirretään molemmat rahaa jokin summa siihen tiliin. Siihen on molemmilla käyttöoikeus, Markku esitti.

– Suostuuko pankki sellaiseen, kun emme ole naimisissa, Liina epäili.

– Ei se tuota mitään ongelmaa meillä molemmilla on pankkikortti ja sitä käytetään tiettyihin ostoksiin.

– Mitä menoja siitä voisi maksaa? Minusta vuokra ja ruoka niin ja tietysti sähkö ja puhtauteen kuuluvat tarvikkeet pesuaineet ja sen sellaiset, Liina ehdotteli.

– Eli henkilökohtaiset tavarat kuten vaatteet, ne maksaisivat kumpikin itse, Markku sanoi.

– Entä sinun auton kustannukset. Mehän ajetaan paljon yhteisiä menoja.

– Ei niitä tähän sotketa. Minä maksan autokustannukset, sillä saan työmatkoilta kilometrikorvaukset ja autohan on minun nimissä, joten maksan kaikki autoon liittyvät kustannukset.

– Tällä me päästään alkuun. Hoidatko sinä sen tilinavauksen? Liina kysyi.

– Senhän voi avata suoraan pankin tilipalveluista. Meidän pitää saada molemmille oma pankkikortti tälle tilille. Minä hoidan, jos jotakin tarvitaan, käyn pankissa selvittämässä.

Tarjoilija toi heille ruuan ja he olivat hetken hiljaa.

– Mistäs se maksetaan tämä ateria, kun ei ole vielä sitä yhteistä tiliä? Liina kysyi hymyillen.

– Varmaankin sinun pitää mennä tiskaamaan tuonne keittiöön, kun olemme saatu syödyksi, Markku esitti pökkana.

– En mene minulla on pankkikortti mukana.

– Sinä et maksa tätä, tämä kuuluu sulhasen maksettavaksi.

– Ai niin, sinä olet sulhanen ja minä morsian, tuntuu vähän vaikealta sisäistää sellaista asiaa, Liina ihmetteli.

– Koita vaan opetella sisäistämään. Se on nyt tosiasia, että niin on, kun kerran hyväksyt minun vaatimattoman kosinnan.

Heidän palattua asunnolleen, puhelin soi ja Liina vastasi siihen.

– No hei kiva kuulla sinua Barbara. Kuinkas menee?

Liina kuunteli pitkään ja sanoi:

– Mutta onhan niitä hoitoja olemassa.

Markku huomasi, että naiset keskustelisivat pitkään, kun Liina jäi hiljaa kuuntelemaan. Hän ei halunnut olla salakuuntelijana ja meni makuuhuoneeseen ja sulki oven. Hänellä oli romaani kesken ja alkoi lukea sitä. Hän kuuli puhelun jatkuvan ja melkein tunnin kuluttua Liina tuli makuuhuoneeseen ja tuli Markun viereen.

– Johan oli naisilla pitkä puhelu. Siinä taisitte selvittää kaikki mahdolliset asiat?

– Ei selvitetty kuin yhtä asiaa, Liina vastasi.

– Se oli varmaankin tärkeää, kun noin kauan kesti.

– Kyllä se oli, aivan elämän peruskysymyksiä.

- No, onko jotakin ikävää olet vähän vaisu?
- Ei nyt ikävää, mutta surullista.
- En kysele, jos se on teidän salaisia asioita, mutta älä nyt sinä liikaa murehdi.

Liina oli jonkin aikaa hiljaa, ja näytti miettivän mutta sanoi sitten.

– Kyllähän tämä on henkilökohtainen juttu, eikä hän halua sitä kertoa. En ihan varma ollut itsekään mistä oli kysymys. Barbara asuu sen miehensä Askon kanssa yhdessä.

– Sen verran minäkin tiedät, että hän on hyvin naisellinen nainen. On minulla sen verran kokemusta siitä mimmistä, Markku lohkaisi.

– Silläkö sinä nyt leveilet, Liina sanoi ja löi nyrkillä kylkeen.

– Kuules nainen. Sinä tiedät tarkasti meidän suhteen Barbaran kanssa ja tiesit ennen kuin me aloimme olla yhdessä. Ja tiedät senkin, että en viljele sivusuhteita, mutta tosiasiat ovat tosiasioita. Mitä on ollut sitä ei voi perua, niin minulla kuin sinullakin.

– Niinhän se on. Enkä ole Barbarasta mustasukkainen. Barbara oli aika surullinen ja hän pelkäsi, joutuuko vaihtamaan paikkakuntaa ja etsimään muualta työtä.

– Hänen ammatillaan varmasti työpaikka löytyy täältäkin, Markku sanoi.

– Niin löytyy, mutta ei se jatkuva muuttaminenkaan ole mukavaa. En oikein saanut selvää mistä kenkä heillä puristaa, mutta jospa se ratkeaa ja kun Barbara miettii aikansa. Hän varmaankin kertoo sen minulle.

4

Markku oli taas loppuviikosta lomakeskuksessa tarkastele-
massa hirsitalojen valmistumista. Mennessään ravintolaan
lounaalle hän huomasi eräässä pöydässä tutun näköisen nai-
sen. Heti hän ei muistanut mistä nainen oli tuttu. Nainen oli
selvästi raskaana ja pöydän vieressä oli kaksosten lastenvau-
nut. Mies istui Markkuun selin päin eikä tämä näyttänyt tu-
tulta. Kun hän meni hakemaan ruokaa, niin nainen nosti kä-
tensä ja sanoi:

– Terve Markku, sinäkö olet edelleenkin täällä töissä? Äi-
tisi kertoi sinun olevan täällä. Vähän aikaa Markulla löi tyh-
jää, mutta sitten hän tunnisti naisen ja sanoi:

– Hei Emma, mitä sinulle nyt kuuluu?

– Ihan hyvää, tässä vaunussa on meidän kaksoistytöt nuk-
kumassa ja tässä on mieheni Lasse, niin Lasse Rautiainen. Me
on oltu jo pari vuotta naimisissa.

Mies nousi seisomaan ja ojensi Markulle kätensä.

– Tämä mies on Markku Kataja sieltä Liperistä. Minä jos-
kus kerroin hänestä.

– Hauska tutustua, Markku sanoi ja tervehti myös Emmaa.

– Varsinaisesti olen töissä Kuopiossa, mutta käyn pari päi-
vää viikossa täällä valvomassa näitä hirsimökkien rakenta-
mista. Oletteko täällä lomalla vai ohikulkumatkalla? Markku
tiedusteli.

– Kyllä me päätettiin pitää viikko lomaa, kun Lassella on
pitämättömiä lomia.

– Sehän mukava välillä rentoutuu. Saitteko te uuden hirs-
mökin vai oletteko vielä niissä vanhoissa mökeissä? Markku
uteli.

– Kyllä se on ihan uusi. Sinäkö niitä olet rakentanut?
Emma kysyi.

– En minä niitä rakenna. Tilaan tavaran ja valvon, että työt etenevät hyvin. Toivotan teille virkistävää lomaa, minulla alkaa palaveri, yritän syödä ennen sitä. Ja tervetuloa uudelleen, Markku sanoi ja poistui tarjoilutiskille.

Markun palattua illalla asunnolleen hän muisti Emmen tapaamisen. Hän oli pitänyt palaveria Väänäsen kanssa, ja unohtanut koko Emmen. Nyt se tuli hänen mieleensä. Näinkö olisi asiat hänenkin kohdallaan, jos olisi silloin muutama vuosi sitten jatkanut seurustelua Emmen kanssa. Lapset siinä vaunussa olivat varmasti pieniä. Ja Emmen uusi raskaus näytti olevan jo pitkällä. Jotenkin hänelle tuli paha mieli. Oliko tuossa uskonuuntauksessa tosiaankin naiset alistettu vain tekemään lapsia. Ei varmasti Emmenkaan psyyke tule kestäämään, jos on koko ajan raskauden rasittama. Tuntuu kyllä jotenkin epäoikeudenmukaiselta. Ei hän ainakaan voisi katsella tuollaista, että vaimon voimat ovat koetuksella jatkuvan raskauden takia. Kyllä hänen omatuntonsa soimaisi varmasti. Toisaalta onhan se jotenkin ristiriitaista. Että jotkut ovat jatkuvasti raskaana ja tosille taas tehdään kaikki mahdollinen, mutta silti ei tärppää. Tasan ei käy onnenlahjat.

Seuraavana aamuna aamupalalla hän ei nähnyt Emmaa, mutta sen sijaan Pipsa tuli hänen pöytänsä.

– Huomenta. Sinua ei täällä tapaa juuri ollenkaan. Vaikka olet kuulema viikossa yhden yönkin. Vieläkös se tumman tytön kanssa rakkaus luistaa kuin silloin, kun olit täällä koko viikkoisessa työssä?

Kirja on jatkoa teokselle ”TUMMA VAI VAALEA?”
Syksyinen myrsky yö, johti Markun ja Barbaran
välien katkeamiseen.

Markku kohtasi Liinan, joka muutti hänen luo asumaan
ja he elävät avoparina. Molemmat jatkavat opintojaan,
Markku työnohessa. Hän on osan viikosta lomakeskuksessa
ja loppuajan rakennusliikkeen palveluksessa.

Liina ja Markku alkavat harrastaa hiihtoa ja luistelua.
Harrastukset tuovat vaihtelua kiireiseen elämään, kunnes
erään luisteluretken seuraukset saavat Markun pohtimaan
sairastumistaan armeijassa. Totuus paljastuu Markulle
myöhemmin. Tieto tuo hänen elämäänsä epävarmuutta, ja
siitä seuraa yllättäviä muutoksia.

Vanha tuttava Pipsa antaa oman mausteensa yhteiseloön
Kuusamon ruskaretkellä. Mutta lopullinen yllätys odottaa
Markkua rakennusliikkeen johtajan sairausvuoteen äärellä.

